

SOČKAŘ

ČASOPIS PRO SOUTĚŽÍCÍ,
KONZULTANTY A ORGANIZÁTORY SOČ

3-2020/21

Vážení soutěžící, organizátoři a porotci.

Středoškolská odborná činnost se přiblížila k závěru, k celostátní přehlídce SOČ. Postupně se se tak naplňuje program 43. ročníku SOČ. Uskutečnila se, kromě předchozích etap, krajská kola SOČ, jejich absolvování je podmínkou postupu do ústředního kola, celostátní přehlídky nejlepších prací SOČ. Celostátní přehlídka SOČ je setkáním autorů, kteří mají za sebou důležité vítězství v příslušném kraji a jsou dle daného postupového klíče krajskými komisemi SOČ delegováni k účasti v celostátní přehlídce.

Dlužno připomenout, že obdobně jako minulý ročník, i ten letošní 43. probíhá v dost kritických podmínkách. Pandemie zasáhla významně také Českou republiku a prakticky zastavila či značně omezila mnohé. Byla využita možnost organizovat soutěž online, byť jde o formu, která je v mnohém směru náhradním řešením. Umožnila však to podstatné, dát příležitost přihlásit zpracované odborné práce do soutěže, vložit požadované formy základních dokumentů a zúčastnit se soutěže. Umožnila tak prezentovat zdůvodněné tematické záměry, postupy odborného řešení, získané výsledky a představení jejich validity.

Ani letos jsme se nechtěli vzdát určité formy přímější komunikace pro účely zachování obhajob prací. Zavedena byla již loni osvědčená podmínka pro autory připravit a k práci SOČ připojit prezentační video. Toto se ukázalo jako vysoce úspěšný prvek na podporu představení nejen autorů, ale především záměrů, způsobu řešení odborných témat a hlavních výsledků, spolu s představením možností jejich uplatnění. Hodnocení prací a pokládání dotazů autorům tak bylo osobnější, se zřetelem nejen na text prací, ale umožnilo autorům vysvětlit řadu aspektů tvorby prací, zdůvodnění, přínosu řešení atp., což je hodnotiteli oceňováno. Podmínky realizace 43. ročníku SOČ se od předchozího období v mnohém liší

a konstatujeme, že nadcházející etapy budou probíhat rovněž v jiných souvislostech, proto vytváření koncepcí postupů bude nezbytně vyžadovat aktualizace podle stavu vývoje v lidské společnosti. Spontánně vzniklé heslo „Sočka jede dál“ je však silnou motivací nejen pro organizátory soutěže.

Zareagujme na tomto místě alespoň na některé dotazy k průběhu soutěže i k úpravě prezentačních videí a jejich uplatnění v rámci obhajob. Zde jen stručně, podrobnější informace jsou na webových stránkách SOČ:

Základním atributem SOČ je odborná práce, která je obhajována. Práce s případnými přílohami je autory vložena do systému SOČ (přihláška), požadováno je vložení prezentačního videa (propozice jsou na webu SOČ). Obhajoba týmové práce probíhá analogickým způsobem jako u prezenční formy. Práci představí autor, autorka, u týmových prací jeden člen týmu (platí i pro videoprezentaci), kterého si autorský tým vybere. Doporučená forma. Na otázky poroty může odpovídat další z autorského týmu příslušné práce.

Už máte zkušenosti z tvorby práce i z obhajob. Takže jen stručně: neopomenout sdělit cíl práce, to je hlavní bod celé prezentace, dále pak co je předmětem tématu a proč má smysl provést řešení (nejde o domněnky či přání, ale odborný přístup), jak bylo postupováno a proč, k čemu se dospělo a co to znamená.

O zveřejnění práce rozhoduje autor, musí si uvědomit, jaká nese rizika, má odpovědnost vůči firmě, výzkumnému pracovišti. Pokud údaje sdělí, je to vztah mezi autorem a firmou, organizací. V případě patentů – cokoliv chce autor/autoři patentovat, nemá být v žádné práci zveřejněno před udělením patentu, jinak se ruší podmínka pro patentování (resp. užitný vzor atp.). Předložení práce do soutěže je formou zveřejnění, byť nakládání se soutěžními pracemi probíhá v chráněném režimu.

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

SOČkař 3-2020/21
časopis pro soutěžící, konzultanty
a organizátory SOČ
červen 2021

REDAKČNÍ RADA
Tomáš Doseděl, Jana Ševcová,
Hana Janoušková

VYDAVATEL
Národní pedagogický institut
České republiky

www.soc.cz
casopis@soc.cz

SOČ je veřejná soutěž. Kdo si o link na obhajobu požádá (rodič, učitel), má mu být vyhověno. Mějme na paměti, že podmínky SOČ jsou s určitým omezením. Průběh obhajob a hodnocení řídí předseda poroty, určí, kdo může aktivně do jednání vstupovat.

Práce SOČ se pro celostátní kolo soutěže odevzdává v elektronické podobě (včetně případných příloh práce). Videoprezentace je nedílnou součástí požadovaných náležitostí práce a obhajoby (viz brožura SOČ s propozicemi soutěže na školní rok 2020–2021, mj. str. 14–15). Pokud přihlašovaná dokumentace přesahuje kapacitu, pak lze využít funkčního odkazu na konkrétní úložiště materiálů. Video lze nahrát v režimu

Generální partner SOČ

cz.nic | SPRÁVCE
DOMÉNY CZ

Garant SOČ

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

Partneři SOČ

REGENERON
ISEF
PROGRAM OF
SOCIETY FOR SCIENCE & THE PUBLIC

CVT | ČESKÝ SVAZ
VĚDECKOTECHNICKÝCH
SPOLEČNOSTÍ

Cns
ČESKÝ NÁRODNÍ SVAZ
KONZULTANTŮ

neveřejné a zpřístupnit ho na požádání. Prezentační video však musí být k dispozici pro potřeby hodnocení, pro účely obhajoby, a to nikoli například až dodatečně. Prezentační video je vedle soutěžní práce a případných příloh práce součástí předkládaných náležitostí, přihlášky.

Porotci jsou představeni soutěžícím. Případné působení porotců jako anonymních subjektů je proti transparentnosti SOČ, žák i veřejnost má právo vědět, kdo jeho práci bude hodnotit. Práci porotců řídí předseda poroty po celou dobu konání soutěže (obhajoby, hodnocení atd.).

Složení odborných porot pro celostátní přehlídku schválila ÚK SOČ stejně jako v předchozích ročnících. Jmenovací dekrety jsou zaslány všem hodnotitelům. Porotcům jsou poskytnuty potřebné pokyny a informace o přístupu k přihláškám a dokumentaci soutěžních prací.

Uzávěrka zařazení prací a autorů do soutěže se uskutečnila v návaznosti na licitační poradou na konci května 2021, a to se zřetelem na stav uzavření při-

hlášek a obsazení soutěže po skončení krajských kol. Tzv. licitace prací je proces, kdy odborná porota (předseda) příslušného oboru SOČ pro celostátní přehlídku dává dobrozdání, že z kraje navrhovaná další práce má možnost postupu do celostátního kola. Toto je ovšem možné jen v případě, že některý z krajů neobsadí všechna postupová místa. Podmínkou je kapacita soutěžního oboru. Licitace tedy není nároková, jejím účelem je dát možnost autorům prací s dobrým hodnocením zúčastnit se celostátní přehlídky, pokud to umožní kapacita soutěže.

Dovolu mi pozdravit hodnotitele, porotce i organizátory soutěže. Hodnocení prací a obhajob není jednoduché. Předností SOČ je skutečnost, že každá práce má nezbytné aspekty individuálního tvůrčího i řešitelského postupu. Porotci tak mají vysokou míru odpovědnosti posoudit aspekty kvality v různorodosti požadavků na odbornou či vědeckou způsobilost, efektivitu volby tématu a způsobu jeho řešení a také získaných výsledků a výstupů. SOČ je prostě práce odborná, není úvahou či rozvahou, slohovým cvičením. Ostatně to autoři i organizátoři a hodnotitelé dobře vědí.

Přeji všem dobrý pocit z doposud vykonané práce a do závěru 43. ročníku výdrž. Pravda, také letos máme omezené možnosti osobního kontaktu, odborné diskuse. Online systém má prostě svoje limity. Mnohé nahradila vaše prezentační videa, spíše jednoznačně a neoddiskutovatelně rozšířila možnosti vidět, slyšet, co dělal ten druhý, druhá. Nakonec o tom svědčí i vysoký počet přístupů k videím. A to je velice dobrý počinek pro širší prezentaci vašich zajímavých výsledků. Tak ať se vše povede!

A vy, kteří snad nepostoupíte či se nemůžete na předních místech, vězte, že vysoce kvalitních prací je v SOČ velký počet, zamyslete se, zda dále pracovat na tématu, možná že máte dost výsledků uplatnitelných třeba v regionu. Tak neváhejte, hledejte možnosti. Někdy se setkáte s určitou nedůvěrou, „vždyť tak mladí snad nemohou mít takové výsledky“. Nenechte se odradit a přesvědčujte své okolí.

Milan Škrabal
předseda Ústřední komise SOČ

Úplně poslední článek

Milí SOČkaři,

dlouholetý šéfredaktor časopisu SOČkař Tomáš Doseděl mne před časem oslovil s poměrně nelehkým úkolem. „Nechceš do SOČkaře napsat úplně poslední článek?“ Obětavým kolegům a přátelům, kteří jsou připraveni pomoci vždy, když je potřeba, nelze ani takovou nesnadnou žádost odmítnout. Účast na derniéře bývá vždy trochu zvláštní, snad mi tedy prominete netradičně osobní pojetí textu.

Časopis SOČkař se po letošní celostátní přehlídce stane minulostí. Více než deset let vám – soutěžícím, porotcům, vedoucím prací, konzultantům, organizátorům a všem dalším, kteří se na SOČce podílíte – poskytoval cenné informace nejen o SOČce, ale i o dalších tématech souvisejících s talentovanou mládeží. Vzhledem k dalšímu rozvoji nástrojů a technologií pro přenos informací SOČkař přestane v současné podobě vycházet a informace se k vám pokusíme dostat jinými způsoby a kanály (web, sociální sítě, podcasty, videa a další).

Tomáši, děkuji ti za tvoji dlouholetou šéfredaktorskou činnost. Nepochybují, že se do zprostředkování potřebných informací směrem k SOČkařům zapojíš s minimálně stejným nasazením a chutí jako dosud.

Konec vydávání SOČkaře není jedinou změnou v soutěži. Pět let funkčního období Ústřední komise (ÚK) SOČ uteklo rychleji než voda ve Vltavě. Přiznám se, že označení „komise“ jsem nikdy neměl moc rád. Vyvolává představu jakéhosi úředního orgánu, který cosi posuzuje či schvaluje, o něčem rozhoduje, přijímá stanoviska, někomu radí. Ano, dvakrát za rok se tak skutečně někde v zasedací místnosti děje. Mnohem důležitější je však celoroční činnost jednotlivých členů, kteří v mezidobí mezi zasedáními výraznou měrou přispívají k úspěšnému chodu celé SOČky. Bez této všední a leckdy málo viditelné činnosti by SOČka nemohla fungovat! V rámci Ústřední komise ostatně loni vznikla i neformální skupina #socjededal. Jak jste se mohli v SOČkaři (2 + 3/2019–20) dočíst, i díky této skupině nadšenců se podařilo do-

slova zachránit loňský a letošní ročník SOČky a převést jej do virtuálního prostředí.

S koncem pětiletého období odchází do zaslouženého „SOČkařského důchodu“ řada kolegů a kolegyň z vedení soutěže, pro něž SOČka byla a nejspíš navždy zůstane srdeční záležitostí a které někteří z nich věnovali desítky let svého života (předseda dr. Škrabal, místopředseda prof. Pytela, tajemnice Ing. Fatková). Milane, Oldo, Mirko, díky moc za veškerou práci pro SOČku, a hlavně pro talentované studenty. Díky za vaše nasazení. Díky za inspiraci, kterou nám mladším vytrvale poskytuje. Díky, že jste na nás přenesli své nadšení a zmíněnou „srdcařinu“. Společně s dalšími členy nové Ústřední komise se pokusíme na vaši práci navázat. Ostatně přijďte se na nás podívat, jak to vedeme. Na SOČce budete vždy vítanými hosty.

Jakub Fischer
místopředseda Ústřední komise SOČ